

VÀ RỒI ... NHỮNG CUỘC CHIA TAY

VĨNH VIỄN !

CAO VỊ KHANH

Có lần tin đến muộn, rất muộn, nhưng dấu sớm hơn cũng chẳng níu giữ được ai, họa sĩ Chóe tức Nguyễn Hải Chí vừa từ già cõi đời. Những nét minh họa bén như dao khắc trên tuần báo Khởi Hành những năm 60-70 đã từng làm sống sót hơn một người xem.

Trước đó tin ca sĩ Duy Khánh qua đời. Tiếng hát trúc trắc của miền Trung trực trặc dẫu thích hay không vẫn rất thân quen trong cái sinh hoạt văn nghệ rất mực trăm-hoa-đua-nở của miền Nam ngay từ lúc bom đạn còn đương mù mịt. Chừng đâu thảng trước nữa, ở Úc, điêu khắc gia Lê Bá Đảng cũng bỏ đồng bỏ đá bỏ dao cạo mà đi...

Dẫu trước hay sau rồi cũng lần lượt bỏ đi, nhà văn Mai Thảo, nhà thơ Nguyễn Tất Nhiên ... lâu hơn nữa những Việt Hùng kếp đẹp của Đâu xanh vương khổ hận, Hùng Cường kếp mùi của Tướng cướp Bạch Hải Đường, nhà văn kịch tác gia Vũ Khắc Khoan của Thần tháp rùa, nhạc sĩ Phạm Đình Chương của Mộng dưới hoa, nhạc sĩ Trúc Phương mà ai đã có lần qua cổng một trung tâm nhập ngũ nào đó lại không nhớ thứ ngôn ngữ tình đặc biệt làm bằng dấu đôi tay, nhạc sĩ Trầm Tử Thiêng với cái phát giác rưng rờ ta nghiêng vai nghe lại cuộc đời thì hãi hùng hoàng hôn trời tới, rồi Nguyên Sa của nắng Sài Gòn anh đi mà chợt mát, rồi còn Lê Uyên Phương và Vũng lầy của chúng ta, rồi ở tận bên nhà Út Trà Ôn ông-cò-quận-chín, lâu lâu hơn nữa nhà thơ nhà báo Thanh Nam của Bài hành bốn mươi... Bao nhiêu tên tuổi của một thời đã lần lượt bỏ cuộc chơi mà đi mất... Và còn ai nữa... còn ai nữa...

Tích nhân dĩ thừa hoàng hạc khứ
Thử địa không dư hoàng hạc lâu

Cái mặt đất này rồi đến lúc trở trụ như cái lầu hoàng hạc và ánh chiều tà của một ngày xa xứ sẽ đi đâu biết bao nhiêu...

Có những tên tuổi rất quen và còn bao nhiêu tên tuổi không quen biết, đã đến rồi đi, giữa cơn trường hận này...

Hơn ba mươi mấy năm trước, giựt mình bỏ chạy, có mấy người liệu được ngày gởi thầy đất khách. Vậy mà ngày về rồi xa lác xa lơ... Rồi tuổi tác, rồi bệnh hoạn, rồi gởi mộng mà đi...

Cái chuyện người nhắm mắt xuôi tay cũng thường như cái chuyện người mở mắt chào đời, hằng hà sa số, ai hơi đâu mà kể lể. Có họa chăng mấy kẻ thân thích hoặc khóc hoặc cười... Mà điều, trong cái hoàn cảnh dở khóc dở cười của tôi, của anh của chị, của những người nửa đời nửa đoạn sao nghe ra cứ thấy ... ngậm ngùi. Có một cái gì đó đã qua đi, đang qua đi và sẽ qua đi mất... Cái gì đó là cái thời của chúng ta liền với một khoảnh đất, dù vinh quang hay tủi nhục, vẫn là suốt một thời chúng ta đã góp mặt, cùng khóc cười theo vận nước nổi trôi.

Tùng cúc lưỡng khai tha nhật lệ
Cô chu nhất hệ cố viên tâm.

Giọt nước mắt ngày nào. Tấm lòng vườn cũ. Chữ của Đỗ-Phủ-lưu-lạc đôi khi mới thoáng nhớ đã nghe như nước mắt chực chờ ! Tội tình chi đeo đẳng khi đã cuối một đoạn trường ...

Xứ người gần bốn mươi năm vẫn thấy lạ trời lạ đất. Làm sao không lạ lắm những tấm lòng. Còn lại chút quen-hơi-bén-tiếng dẫu không thân thích vẫn nghe ra rất ruột rà. Chút tơ-lòng-đã-cũ cứ làm nhớ triệu điều tha thiết cũ. Ở đây đôi khi nghe lại một tiếng hát một đoạn nhạc đã nghe từ khi còn ở quê lòng bỗng bồi hồi như thấy lại mình một ngày nào ở đó, đọc một câu thơ một bài văn của một người mình đã mến mộ từ khi chưa đi xa lòng bỗng thấy như thân gần lại được chút nào cái khoảng cách trời cách biển. Làm như có một cái gì đó lẫn lộn giữa quê hương và người nghệ sĩ, kẻ thừa tự đầu tiên và cuối cùng mọi ân phước cũng như oan khiên của đất nước. Trong một liên hệ nhân quả nào đó, có phải nghệ sĩ là kẻ đã thừa hưởng cái tài hoa của dân tộc, ân huệ của đất đai thổ trạch, của sông ngòi kinh rạch, của mùa màng thời tiết nơi họ đã được sanh ra, lớn lên và un đúc nên vóc nên tài. Có phải chỉ chút gió lạnh đổi chiều đã làm lòng họ sang thu. Có phải hoa mới ngập ngừng đơm nụ mà hồn họ đã vô vàn cánh bướm. Họ hưởng trước ai hết và trả sau ai hết cả vốn lẫn lời từ hạnh phúc đến khổ đau của một dân tộc. Họ đã và đang làm cái kiếp con tằm cố trả hết nợ cho dâu. Có phải trọn hết cái hồn hậu của phù sa mấy miệt lục tỉnh đã trộn lộn lại cho mình ên ông Út ở Trà Ôn cái hơi vọng cổ nghe mùi đến tận mạng. Có phải thi sĩ là kẻ đã thờ cùng hơi với hương đồng cỏ nội hai bên bờ Cũu Long bát ngát, đã nhịp cùng mạch với nhấp nhô núi cả đèo cao suốt dọc dải Trường Sơn ... Từ đó, tiếng họ ru hời có lẫn tiếng à ơi của mẹ già bỏ lại. Tiếng họ thở than có tiếng rên siết của quê hương tù đày, nghe họ hát hò, viết văn làm thơ, vẽ khắc ... làm sao không thấy lại cả một trời quê hương được dựng lại. Dẫu có mộng lung.

Ờ, họ dính liền với quê hương như một. Nghe họ là nghe quê hương lên tiếng. Đọc họ như thấy chính quê hương tâm sự. Trong một lúc. Vào một thời. Có ta ở đó.

Mấy chục năm nay cứ bám víu vào họ mà sống, mà buồn vui... mà tự nhủ còn đó, còn đó... cái thời của chúng ta.

Có nhớ không chính những nét vẽ của Chóe đã làm nôn nao người thầy trẻ mỗi tuần chờ báo Khởi Hành trong một tiệm sách nhỏ dưới gốc cây me già ở một tỉnh miền tây. Những năm 70. Không khí tỉnh lẻ. Cái gì cũng chùng chùng phải phải. Ông thầy trẻ hai mươi mấy tuổi lại cứ thích để tóc dài, quần jean bạc théch áo phạch banh nút ngực... thả lang ngoài phố như một tên du đảng.. Ở nét vẽ của Chóe ngang tàng trái cựa y hệt như một tuổi thanh niên cứ muốn thách đố với đời.

Vài năm trước nữa, những ngày thứ bảy lượn dài trên hè phố Lê Lợi, đợi nắng xuống chiều lên khi mấy cây me già vừa thả lá, kéo nhau vào quán Cái Chùa,

gọi tách cà phê hay cốc rượu ngọt, đốt điếu Gitane thả khói loang quanh rồi nghe Joe Marcel hát Phạm Đình Chương bằng cái giọng rất lừng khừng chưa gặp em tôi đã biết rằng có người thiếu nữ đẹp như trăng...

... Ở sao mà quên được, quên làm sao được, Sài Gòn thuở đó thờ nòng hơi nhiệt đới, má ửng hồng mà chẳng chút phấn son, tóc mai quăn mấy giọt mồ hôi thoang thoáng, lưng áo vải tetoron vô ý mà hữu tình, ai mà không thích Lê Uyên Phương, khi có lần từ một căn gác trọ bước theo em xuống phố trưa nay mà đang còn nhúc mỗi đôi vai...

Vâng những người nghệ sĩ đó họ đã nói giùm ta điều ta nghĩ -mà nói rất điệu, vào một lúc nào đó, ở một chỗ nào đó... Và như vậy, họ chính là ta vào lúc ấy, ở chỗ ấy... Cái lúc cái chỗ ở riết thành quen mà xa rồi là nhớ ơ là nhớ. Cái chỗ người ta nói tiếng Việt Nam, hát tiếng Việt Nam, làm thơ viết văn bằng tiếng Việt Nam, yêu nhau bằng tiếng Việt Nam và gậy gõ chửi rủa bằng tiếng Việt Nam ... Họ là tiếng nói của một thời, là nhân dáng của một thuở. Nghe họ thấy họ làm họ như còn thấy lại một mảnh giang sơn đã rách bươm, từ lúc bỏ đi ... Đọc họ nhìn họ như còn thấy lại cái góc vườn-cũ, của lần gặp đầu, của buổi chia tay, đường quen phố thuộc, chòm xóm thân quen, những giòng sông hẹ, những bến đò đưa... Những ca nhạc sĩ của một thời, những văn thi sĩ, những họa sĩ đã rung lòng theo nhịp rung của thời đại, những năm giặc giã, những năm chia lìa, bây giờ đang lần lượt ra đi, mang theo với họ sợi dây chằng giữ con thuyền lưu lạc với cái bến cũ đầu hiu.

Họ bỏ đi, chúng ta mất thêm lần nữa, quê hương.

Và nhất là nhìn từ một góc nào đó, họ còn là hình ảnh của sự tái tạo từ tro than, của sự phục sinh từ cơn bức tử. Hay nói cách khác, của một giấc mơ vĩnh cửu về một cảnh đời tạm bợ.

Họ đi rồi, bỏ lại dở dang ta, những hồi mơ xuân hiếm muộn.

Jorge Luis Borges. Tâm hồn thi sĩ có bao giờ thôi ước hẹn với thanh xuân.

Khi những ngôi sao bắt đầu tắt lửa, vòm trời giống y như một cõi lòng trống trơn.

Cao vi Khanh

* Hơn 10 năm trước, viết với đề tựa **Bắt đầu** ... Mười mấy năm sau, dẫu không muốn rồi cũng

phải sửa lại ... **Và rồi ... và rồi những cuộc chia tay vĩnh viễn !**

VIẾT THÊM

* Nguyễn Tất Nhiên “ Ngày 3 tháng 8 năm 1992, người ta thấy ông nằm chết trong một xe hơi cũ, đậu dưới bóng cây trong sân chùa tại California ” - Wikipédia.

Thi sĩ

Gởi theo NTN , người thi sĩ bạc mệnh

Tôi chắc người buồn từ một thuở
Đất trời còn dậy dáng hoang sơ
Cõi trong chưa tỏ niềm trần trở
Người hãy còn chơi một cõi mơ

Tôi biết người vui chỉ phút giây
Đáy ly rượu cạn chất men say
Những hình hư ảo xoay cuồng vội
Tắt lịm khi trời trắng bóng mây

Tôi biết những người khóc lẻ loi *
Lệ nghẽn đường tim chẹn khóe môi
Gởi trả nợ tầm vay lỗ kiếp
Gối vòng nguyệt quế ngủ quên đời

* Thanh Tâm Tuyên

* Mai Thảo mất ngày 10 tháng 1 năm 1998 tại Santa Anna, Ca

Rượu khôn cầm

gởi theo Mai Thảo

Ta vẫn ngồi yên, đối bóng im
Người đi, chân nhún có ai kèm
Chén rượu tràn gian chừng đã cạn
Chần chờ chi nữa, có gì thêm ?

Người đi bắt chợt thể mà hay
Rượu đã khôn cầm, cứ uống say
Rồi mai đập chén vào hư ảo
Rượu của trần gian trả lại mây

Rượu đổ như lòng thuở mới yêu
Rót tràn theo mấy bóng đời xiêu
Ngoài kia phố thị chiều thay áo
Quán nhỏ người xanh mắt tịch liêu

Ta với người chung một tuổi sầu
Dấu đời kiêu hãnh giấu niềm đau
Đêm say bốc rượu cay tròng mắt
Lòng vẫn ngùi thương chuyện bể dâu

Hãy giả vờ vui đêm trắng đêm
Tay xuôi oằn mỏi thiếu vai mềm
Người đi ngoài cõi mù sương trắng
Bãi trống loang dài một vết chim ...
(cuối tháng giêng chín-tám)

- Gởi thêm

Rồi miếu đèn xưa cũng vắng tanh
Thơ bay cứ vương một điệu hành
Hàng hàng xác chữ nằm thoi thóp
Đợi lửa phần thơ cháy đoạn đành.
(tháng mười một chín-tám)

-Nhấn người đi ...

Nhấn Mai Thảo **viên đạn đồng chữ nổi**
Vẫn còn ghim trên chót **đỉnh ngọn trời**
Bãi **cỏ non** theo từng **tháng giêng** tươi
Hình vẫn sáng **giữa miếu đèn** trung thực
(chữ nổi – trích tựa vài tác phẩm của Mai Thảo)

... từ bài viết tới nay, đã thêm bao nhiêu cuộc chia tay, ồn ào hay thầm lặng, thì cũng là những cuộc chia tay ... vĩnh viễn !

Ờ, vĩnh viễn ... vì có bao giờ còn thấy nữa những trang chữ nghĩa tinh tế kiểu chẻ-sợi-tóc-làm-tư của Võ Phiến, những thao thức cội nguồn của Bình Nguyên Lộc, những hào hoa phóng lãng của Nguyễn Xuân Hoàng, những diên đảo phiêu bồng của Bùi Giáng, những nghênh ngang ngất ngưỡng của Phạm Công Thiện, những và những ...

Ờ, vĩnh viễn vì bên giáo-đường đã im bóng Quỳnh Giao, vì Hà Thanh đã thôi lướt thướt qua những-chiều-mưa-biên-giới, vì “ sầu nữ ” Út Bạch Lan đã tắt nhịp nã nùng, vì Đinh Cường đã bỏ màu buông cọ, vì nhạc sĩ Thanh Bình đã bỏ-ta-trong-mưa-bay thì làm sao còn thấy lại được những mùa-thu-vàng-sau-lưng-ta nữa ...

Rồi Phạm Ngọc Lư với Biên Cương Hành cũng vừa vượt cương tỏa bỏ tới vô biên...

Rồi

Rồi ...

Rồi ...

Thì thôi. Đã có đến thì sẽ có đi. Ai đó đã nói cuộc đời như quán trọ và ai nấy cũng chỉ là những người khách qua đường.

Nhưng làm sao quên được ! Những vang bóng của một thời !

Cõi người có bao nhiêu
Mà tình sâu vô lượng
Còn chi trong giả tượng
Hay một vết chim bay *

Một vết chim bay ?

Hay một câu thơ ? Một nét chữ ? Một tiếng hát ? ... đã làm ai đó vui tai vui mắt vui lòng một giây một phút một giờ một thoáng trong cõi sâu vô lượng này. Xin cảm ơn. Và xin an nghỉ .

Còn lại đây ... vẫn đăm đăm cái khoảng trống vô chừng !!!!!

Cao Vị Khanh

(*) Phạm Thiên Thư

TÁI BÚT

17- 6 – 2017 Phạm Ngọc Lữ

Phạm Ngọc Lữ
Chợt tin ... người đã ... thiên thu
Dưng không trời bỗng sa mù quanh tôi
Mười năm chuốt chữ traу lời
Đan Tâm(*) một tấm gời đời lệ riêng
Này vui, này muộn, này phiền
Đếm đi đếm lại còn nguyên nỗi mình
Thôi , anh đi ! Một chút tình
Vẫn tôi góc biển, khóc mình, lệ chung !

(*) tập thơ của Phạm Ngọc Lữ-2004

TÁI ... TÁI ... TÁI BÚT

21-5-2019 Tô Thùy Yên

Từ. Tạ. Tô Thùy Yên
Chợt tin người đã thiên thu
Dưng không trời bỗng sa mù trong tôi
Ôi Trời ! Ôi Đất ! Ôi Người
Sao đi để chữ mờ côi, từ rày !

LẠI TÁI ... TÁI ... TÁI BÚT

14-9-2020 Nhật Tiến

Giữa khuya đêm qua lại hay tin, Nhật Tiến của Chim hót trong lồng, của Thềm hoang ... đã lại bỏ đi. Tác giả đã góp phần không nhỏ cho sự nghiệp văn học miền Nam trước năm 75 và ngay sau này, khi đã bỏ nước ra đi. Xin gởi theo một nén tâm hương !

LẠI ... LẠI TÁI ... TÁI ... TÁI BÚT

Lại hay tin, lúc 6:07 tối ngày 22 tháng 12, 2020 tại thành phố Fountain Valley, California, nhạc sĩ Lam Phương, người của Tình anh lính chiến, của Duyên kiếp, của ... của ... của rất nhiều nhạc phẩm được ưa chuộng từ hai ba thế hệ người Việt miền Nam trước năm bảy mươi lăm, và sau này ... khi đã bôn-ba-xứ-người- hay còn kẹt lại trong nước. Ngay từ những nhạc phẩm đầu tay, Tình anh lính chiến, Chuyển đờ vĩ tuyến ... cho đến những năm 60-70, với những âm khúc ngọt ngào theo những thể điệu phổ thông và những chữ lời bình dị, hiền lành và ngọt ngào như sông nước miền Nam, nên gần gũi hết sức với tâm tình của người nghe, bất kể giới tính, dạy học, mua bán, lính tráng hay còn tuổi học trò ... Nếu coi chuyện thiên hạ sửa đổi lời ca để diều cợt lẫn nhau là đáng trách thì cũng phải công nhận qua đó là bằng chứng về sự phổ biến rộng rãi của tác phẩm nghệ thuật ngay trong đời sống hằng ngày. Những người Việt, dù ở bên này hay bên kia biển Thái bình, tuổi tác trên dưới 60, hẳn ai cũng chưa quên những bản nhạc của ông, phổ biến đến nỗi bị-được sửa lời để người ta nghe ngao một cách vô tội vạ.

Từ “ đường về đêm nay vắng tanh, rạt rào hạt mưa rớt nhanh, lạnh lùng mưa xuyên áo tôi, mưa chẳng yêu kiếp sống mong manh ... ” của bản Kiếp Nghèo, người ta lại cứ nghe ngao “ đường về đêm nay tối thui, ngập ngừng cô không thấy tui, cô đưng tui cô nói tui đi ... ” Hay là từ “ em ơi nếu mộng không thành thì sao ” của Duyên kiếp mà hồng chừng đây là bài nhạc ăn khách nhất của Lam Phương, thuở đó, ở đâu, đi đâu cũng nghe vắng vắng cái âm điệu nghe đi nghe

lại rất êm tai, đến nỗi người ta cứ hát hò thành “ em ơi nếu mộng không thành thì sao, mua chai thuốc chuộc uống vô rồi đời ... ”

Từ một thanh niên sanh đẻ ở một tỉnh nhỏ rồi bỏ xứ lên Sài-gòn lập nghiệp, mười năm sau đã là một tên tuổi lẫy lừng trong sinh hoạt ca nhạc rất nhộn nhịp của miền Nam thuở đó, hẳn tài năng ông phải là một loại vàng ròng. Cho đến khi nước mất, người ta bỏ chạy tứ tung, vừa lo kiếm miếng ăn vừa lo nhớ nhà nhớ xứ. Chắc hẳn ai cũng còn nhớ, có một lúc nào đó, khi sầu lữ thứ chưa nguôi trong lòng người Việt bỏ xứ ra đi, những nhạc phẩm mới của ông đã làm không ít người thổn thức những khuya hôm ... chợt nhớ nhà. “ Chiều Tây đô ” với ước mơ thôi mà âm vang đã như một xác quyết. “ Tàu đưa ta đi tàu sẽ đón ta về ... ”. Ông viết như vốn sẵn là một niềm tin bất biến. Ôi tâm hồn nghệ sĩ ai nói chỉ biết đùa hoa giỡn nguyệt. Có phải ông đã sống với và trong tận cùng những góc kín nhất của hàng triệu tấm lòng người đồng cảnh để mơ giùm nhau một ngày về. Kể cả cái ý thức vượt thoát khỏi những ràng buộc của tài năng. Có một lúc nào đó, ông viết “ Cho em quên tuổi ngọc ”. Bản nhạc còn được dịch ra lời Pháp đã làm sững sốt hơn một người nghe từ nhạc đến lời khi nhận ra tài năng đa diện, vượt hẳn lên cái thường hằng của ông. Hẳn cũng có người chắc lưỡi rằng thì là nhạc của Lam Phương nghe ra dễ dãi quá ! Dĩ nhiên có những loại nhạc dành riêng cho quý vị mặc áo đuôi tôm, cổ còn cao chót vót với cả vài chục thứ nhạc khí hòa-âm-phối-khí rung rinh cả óc hí trường. Tuy nhiên, thử nghĩ coi, có một trưa hè êm ả nào đó, ở một góc nhỏ quê hương đã xa, một anh con trai mới lớn, xách cây ghi-ta ra ngồi ngoài hàng ba nhà mình ngó qua nhà-người-ta cách cái hàng rào dâm bụt, năm ngón tay bấm nốt, năm ngón tay kia búng khảy sáu sợi dây đồng, và miệng thì lầm bầm vu vơ “...Càng nhìn em yêu em hơn và yêu em mãi. Dù phút êm đềm xa xưa nay đã đi vào quên lãng. Trôi vào thu Việt Nam buồn lắm em ơi. Mây tím đang dâng cao vời ... ” mà ai đó hoặc nguyệt háy hoặc bổng dương có ba mươi giây ngưng ngắt, há đã chẳng là âm nhạc đó sao !

Mấy năm gần đây, thiên hạ bỗng nổi cơn ... đua đòi trí thức bèn đem phân loại âm nhạc thành nhiều hạng mục mà dưới tận cùng chắc là loại âm nhạc được gọi là ... nhạc sến. Dường như ý để chỉ những nhạc phẩm mà nhạc và lời ... bình dị... một cách thái quá. – Mà nếu không bình dị, thử hỏi có mấy người miệng tấm tắc khen ngợi tranh lập thể mà hỏi ngược lại hay ho chỗ nào thì hồng chừng ... ú ớ. Đã có không ít những lời lẽ trong những bản nhạc rất mực thịnh hành thời đó, nghe thì khoái tai không thua gì một lời rao giảng triết học, lắm khi còn với tới cõi siêu hình, ngân nga luôn miệng mà chừng nghĩ cho ra lẽ đôi khi chẳng thấy nghĩa lý ở đâu. Trong cái bảng-phong-thần-nhạc-sến đó, dù không được biểu hiện một cách rõ rệt, những bản nhạc soạn theo thể điệu boléro, rumba ... kể về mấy cái chuyện tình lỡ tình lạc tình lộn tình lầm cũng như chuyện lính tráng, chuyện giặc giã ... trước năm 75 hẳn đã được dọn cho một chỗ ngồi rất rộng rãi, sát dưới đáy của bảng xếp hạng. Tuy nhiên, nghĩ lại coi, chắc là ai đó cũng khó mà phủ nhận được ảnh hưởng của loại nhạc mà người ta gọi là nhạc vàng đối với đại đa số người miền Nam thuở đó. Kể cả ngay sau khi mấy người viết nhạc, sau cơn thất tán, kẻ tù đày, người bỏ trốn đi mất biệt ... trong khi cái đám gọi là bên-chiến-thắng nhào vô rồi quơ quào nghe tới nghe lui mà mê mẩn. Điều đó phải được hiểu như thế nào ngoài cái chuyện chắc phải nhìn nhận rằng, dù sao đi nữa, trái tim thực của con người cứ mềm xèo như bún cho dù có bị nhuộm hồng nhuộm đỏ tới đâu đi nữa. Cho nên khi cấm cản thì người ta nghe lén lút. Mà hễ mở cửa ngục thì người ta nghe thả dàn. Hồng tin, gần bốn mươi năm sau, hôm nào thử mở ba cái youtube ra mà coi sinh hoạt ca nhạc thời thượng ở cái xứ vốn đã lấy chuyện bài trừ văn-nghệ-phản-động với lại đòi-truy ra mà hô hào xây dựng con-người-mới-xã-hội-chủ-nghĩa. Hồng Anh Bằng thì Lê Minh Bằng, hồng Trúc Phương thì lại Lam Phương. Hay ngược lại. v.v... và v.v.. Nói mà ngậm ngùi. Đó có phải là biểu hiện cho huyền thoại con phượng hoàng tái sinh sau cơn hỏa táng !

Trở lại với cái chuyện nhạc cấp cao hay nhạc cấp thấp. Sự phân loại đó có nghe ra khắc khe và trịch thượng quá hay không khi nghệ thuật vốn là để phục vụ nhân sinh. Mà nhân sinh là ai. Nếu không là anh là chị là tôi. Là ông thương gia mà cũng là người thư ký quên, là ông giáo sư đại học mà cũng là những cô giáo trường làng, những người lính đóng đồn xa chỉ có 24 giờ phép, là anh sinh viên cậu học trò cô nữ sinh trung học con tim mới biết run lẩy bẩy lần đầu, là chị ở

mười đêm đêm xách đòn gánh ra ngoài chầu chực ngoài phong-tên nước, là anh nhân công xướng máy ... Là những người đã nghe ầu-ơ-ví-dầu từ lúc nằm nôi, đã ê a đánh vần xuôi ngược khi mới chập chững đến trường rồi yêu-tiếng-nước-tôi từ đó. Và còn yêu mãi tới bây giờ, cho dù ... Là những người ăn ngủ hít thở y như nhau dù có ba chữ i-tờ hay có bằng tiến sĩ cao vòi vọi. Vậy thì âm nhạc đó là nghệ thuật, phải không ?

Ngày Lam Phương mất đi, ông đã để lại một sự nghiệp âm nhạc đồ sộ -170 tác phẩm kể từ giữa những năm 50, chưa kể đến những nhạc khúc không lời soạn làm nền cho những vở kịch. Dù bận mòi hay lộn lộn với nhạc Lam Phương, chúng ta cũng có thể đoán chắc rằng chính âm nhạc của ông đã là chìa khóa mở cánh cửa danh vọng cho không ít người làm nghề ca hát. Dĩ nhiên nếu không có những giọng ca thiên phú đã chấp cánh cho âm nhạc bay xa và bay sâu đến tận góc kín nhất của lòng người thường ngoạn thì cũng không chắc gì người nghệ sĩ sáng tác được đời mến mộ tới độ ấy. Thật vậy, cả hai vốn dĩ là hai mặt của một niềm đam mê nhất quán. Tuy vậy, vẫn phải thấy rằng, người hát, hát giữa phần son lông lẩy, giữa xập xình kèn trống, giữa hàng trăm ánh đèn màu ... lấp lánh như hàng triệu vì sao đêm nhấp nháy. Còn người viết nhạc, có mấy khi viết nhạc với ai khác ngoài cái bóng mình xiêu vẹo một mình mình !

Bỗng dưng nhớ mải mại một truyện ngắn, dường như của O.Henry mà người ta đã dịch là Chiếc lá cuối cùng.

Chuyện kể một ông họa sĩ già hình như cũng đang ở vào quãng cuối của đời mình, nhất là vẫn hoài thắc thỏm về chuyện chưa bao giờ vẽ được một tuyệt phẩm như hàng ao ước- hẳn là không gì buồn hơn ! Ông ta chung cùng cư xá với một cô gái mang bệnh phổi đang lúc trở nặng. Trời mùa thu, cô gái đơn chiếc giam mình trong căn phòng hẹp tẻ, ho hen, mệt mỏi, chán chường. Căn bệnh quái ác làm suy sụp tinh thần, sống mà như đếm từng ngày trong khi ngày tháng ngoài trời thì như đang hối hả bỏ đi cho tàn vợi hết một năm. Gió cứ thi nhau rút từng chiếc lá héo vàng trên nhánh dây leo bên ngoài khung cửa sổ. Cô gái xanh mướt, buồn bã, héo hon và tuyệt vọng trở thành hoang tưởng vì căn bệnh trầm kha, cứ đếm theo từng chiếc lá rụng để tính số đời mình. Một chiếc lá rụng, cô trừ đi một ngày trong số đời còn lại. Cứ như vậy mà ngày này qua ngày khác, lá cứ rụng và cô cứ tiếp tục làm bài toán trừ, mỗi lượt gió lướt thướt bay qua mang đi mất thêm một chiếc lá như rút ngắn thêm một ngày của đời cô còn lại. Cho tới lúc, trên cành chỉ còn sót lại ... chiếc lá cuối cùng. Chiếc lá vụt vạt theo từng hơi gió quợn qua quợn lại. Cô gái lặng nhìn, thấp thỏm chờ đợi ... chờ đợi lá rụng mang theo hồn cô đi mất. Cô chờ ... rồi cô thêm thiếp ngủ quên.

Biết được bài toán trừ oái ăm đó, người họa sĩ già, thức canh đúng lúc, bắt thang mang sơn cọ trèo lên bức tường đối diện, phóng tay vẽ một chiếc lá vàng. Nét vẽ truyền thần tới độ làm như không phải ông đang vẽ, mà chính là ông đang sống. Từng vết chấm, nét phẩy, bệt màu đã không còn là vết chấm, nét phẩy, bệt màu. Bức tranh không còn là một tĩnh vật, chuyện ông đang làm không còn là hội họa ... mà chính là ông đang sống cái đời sống đang hừng hực vây quanh hay đang lặng lẽ rút đi như con nước ròng bỏ sông ra biển. Ông vẽ chiếc lá, chăm chút từng đường gân, sống lá, không, không phải, ông sống cái kiếp sống của từng đường gân, sống lá, ông pha trộn cho ra cái màu vàng, thứ màu vàng trộn lẫn trong đó sự gặm nhấm của thời gian, sự ép ồng của mùa màng, thứ màu vàng đang úa, đang phai, đang run rẩy trước sự phủ phàng của cuộc biến thiên ... Ông vẽ, ông mãi miết vẽ, không, ông sống, sống tận cùng cái thiên chức nghệ sĩ của ông mà quên bằng mùa thu đã hết, mùa đông đã tới với những cơn gió lạnh đang bào gọt rúc rĩa da thịt ông. Ông quên hết. Ông chỉ sống cái cảm hứng sáng tạo tuyệt vời và hiem hoi, lần đầu của suốt một đời hiến dâng cho nghệ thuật. Đến nỗi, khi ngưng tay, hình vẽ còn thực hơn cả chiếc lá cuối cùng vừa rút mình ra khỏi nhánh, bay đi.

Trời hừng sáng, chiếc lá vàng hực trên bức tường xám xịt.

Cô gái chột dậy, nhìn qua cửa sổ, ủa chiếc lá còn kia ... Cô còn đây. Nghĩa là cô còn sống.

Niềm tin vụt trở lại như hơi lửa ấm thấp sáng lên đêm tối mà cô đã sống mịt mùng.

Và người họa sĩ già, người họa sĩ già thì chết cóng. Nhưng cái chết đó có phải là cái sống một lần cho một đời khi ông đã dồn hết sức tàn của mình vào từng nét chấm phá, để kéo ngược lại cái đời sống đang thấp thỏm hơi tàn, mấp mé ở bên này lằn ranh sinh tử.

Câu chuyện đó, có thay được lời đưa tiễn người nhạc sĩ đã hiến cho đời những âm điệu, dù buồn hay vui, bao giờ cũng ngọt ngào, chơn chất, hồn hậu và thân mật như tiếng nói của quê mẹ trước khi bị lem luốt vì mấy lượt phong ba .

crk

Bấm vào links để nghe lại ... dư âm !

Hà Thanh <https://youtu.be/ghv1Dxtte2E>

Út Bạch Lan
https://youtu.be/EwSlpG_Z6Xk

EI Silencio <https://youtu.be/LBtIFIIQg-8>

[Cho em quên tuổi ngọc – C'est Toi - Lam Phương - YouTube](#)